

VIII. Напрямки удосконалення системи захисту населення від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у 2010 році

Забезпечення безпеки та захисту населення в Україні, об'єктів економіки і національного надбання держави від негативних наслідків надзвичайних ситуацій залишається невід'ємною частиною державної політики національної безпеки і державного будівництва, однією з найважливіших функцій центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад, адміністрацій підприємств, установ та організацій.

Аналіз загального стану техногенної та природної безпеки України в 2009 році дає підстави виокремити основні завдання щодо удосконалення системи забезпечення техногенної та природної безпеки в 2010 році.

У сфері державного управління:

- аналіз стану природної та техногенної безпеки на державному, регіональному та місцевому рівнях і визначення (коригування) на цій основі конкретних завдань і заходів щодо його покращення;
- удосконалення існуючої системи нормативно-правового забезпечення техногенної та природної безпеки;
- удосконалення системи цивільного захисту на основі набутого досвіду з урахуванням сучасних умов;
- оптимізація структури та розмежування відповідальності органів управління з питань цивільного захисту;
- виконання заходів, передбачених Державною цільовою соціальною програмою розвитку цивільного захисту на 2009-2013 роки;
- удосконалення Національної системи епіднадзора та лабораторного контролю за інфекційними хворобами;
- здійснення заходів щодо розвитку системи місцевої пожежної охорони та підвищення рівня протипожежного захисту населених пунктів у сільській місцевості;
- формування національної та регіональної системи екологічного страхування і системи екологічного менеджменту та аудиту з метою акумулювання коштів для екологічної санації території;
- залучення громадськості до проведення перевірки ефективності заходів щодо розвитку системи екологічної безпеки;
- створення нормативно-правової бази для ефективного застосування механізмів Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату;
- удосконалення системи інституційного забезпечення виконання програм подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.

У сфері розвитку та функціонування аварійно-рятувальних формувань:

- формування єдиного державного реєстру сил і засобів цивільного захисту із зазначенням відомостей про їх склад, матеріально-технічне оснащення, можливості та зони відповідальності;
- удосконалення діяльності Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та упорядкування діяльності інших аварійно-рятувальних служб і формувань, підпорядкованих МНС;
- покращення діяльності наявних державних аварійно-рятувальних (комунальних) служб, забезпечення їх постійної готовності до ефективних дій при виникненні всіх видів надзвичайних ситуацій;
- удосконалення єдиної державної системи проведення авіаційних пошуково-рятувальних робіт;
- проведення атестації аварійно-рятувальних служб недержавних форм власності, їх державної реєстрації в МНС із наданням допомоги щодо удосконалення їх діяльності;
- забезпечення обов'язкового обслуговування аварійно-рятувальними службами небезпечних об'єктів та територій;
- удосконалення підготовки та атестації сил і ліцензування засобів, що беруть участь у ліквідації аварій та надзвичайних ситуацій;
- розроблення новітніх зразків техніки й обладнання та оснащення ними аварійно-рятувальних формувань;
- якісне та кількісне оновлення пожежно-технічного озброєння підрозділів пожежної охорони, а також створення боєздатних підрозділів місцевої пожежної охорони в сільській місцевості та добровільної пожежної охорони;
- забезпечення залучення відповідних суб'єктів господарювання до проведення специфічних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- удосконалення механізму відшкодування витрат, понесених аварійно-рятувальними формуваннями, залученими до проведення рятувальних операцій;
- підвищення рівня підготовки підрозділів, сил і засобів, залучених до робіт в умовах радіаційного та хімічного зараження території.

У сфері запобігання виникненню надзвичайних ситуацій:

- визначення та уточнення найбільш вірогідних для галузі господарства або регіону ризиків виникнення надзвичайних ситуацій;
- удосконалення системи спостережень і контролю, насамперед із сейсмологічних, гідрогеологічних, гідрометеорологічних,

технологічних та епідеміологічних питань;

- впровадження дієвих заходів щодо завчасного (планового) проведення комплексу організаційних, інженерно-технічних та інших профілактичних робіт для запобігання найбільш вірогідним для регіону (галузі) надзвичайним ситуаціям природного і техногенного характеру в межах виконання цільових державних, регіональних і місцевих програм;

- удосконалення системи інженерно-геологічного моніторингу територій у частині оцінки стану потенційно небезпечних територій, їх картографування, переліку об'єктів, які потребують першочергової уваги;

- відновлення системи спостереження за станом об'єктів гірничо-хімічної галузі, забрудненням підземних і поверхневих вод та розроблення технологічних варіантів утилізації розсолів шахт та кар'єрів;

- подальший розвиток системи моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій, взаємодії систем спостереження і контролю за станом потенційно небезпечних об'єктів;

- органічне поєднання екологічної політики (програм, проектів, заходів) з планами та програмами соціально-економічного розвитку на регіональному та місцевому рівнях,

- проведення заходів із запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям на виробництві, зниження рівня ризику їх виникнення, зокрема шляхом розроблення та виконання загальнодержавної, галузевих і регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

- запровадження новітніх методів управління охороною праці та економічного стимулювання суб'єктів господарювання для створення належних умов праці;

- удосконалення роботи щодо профілактики не виробничого травматизму, зокрема проведення роз'яснювальної роботи серед населення через засоби масової інформації стосовно питань безпеки життєдіяльності, зокрема безпеки дорожнього руху, пожежної безпеки, безпеки на залізничному транспорті та водних об'єктах, а також для формування у громадян прагнення до здорового та безпечного способу життя, негативного ставлення до вживання алкоголю та наркотиків, належного виховання дітей і підлітків;

- оснащення державної гідрометеорологічної мережі спостережень спеціальним устаткуванням і сучасними засобами передачі інформації і зв'язку;

- удосконалення системи моніторингу за транспортуванням небезпечних вантажів залізничним транспортом;

- забезпечення надійного контролю за станом і експлуатацією гідротехнічних споруд, особливо

у період проходження паводків;

- створення зведеного реєстру небезпечних об'єктів, удосконалення методології оцінки ризику і збитку від надзвичайних ситуацій техногенного характеру;

- раціональне розміщення об'єктів господарювання з урахуванням техногенних та природних загроз, дотримання заборони будівництва на потенційно небезпечних територіях;

- удосконалення інформаційного забезпечення у сфері цивільного захисту шляхом впровадження сучасних технологій, насамперед Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій;

- підвищення ефективності систем збору, обробки і доведення оперативної інформації про надзвичайні ситуації на основі сучасних інформаційних технологій;

- забезпечення своєчасного декларування безпеки промислових об'єктів і ліцензування діяльності потенційно небезпечних виробничих об'єктів;

- розроблення та впровадження новітніх наукових, екологічно безпечних технологій виробництва (ресурсо- та енергозберігаючих, маловідходних і безвідходних);

- впровадження заходів щодо забезпечення антитерористичного захисту терористично уразливих об'єктів;

- створення, збереження і використання страхового фонду документації на небезпечні об'єкти та системи життєзабезпечення населення;

- забезпечення накопичення матеріальних резервів усіх рівнів у обсягах, необхідних для проведення невідкладних робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

- впровадження практичних заходів щодо сталого функціонування систем безаварійної експлуатації хвостового та шламового господарства;

- виконання заходів Державної цільової екологічної програми приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання "Придніпровський хімічний завод";

- посилення пожежного нагляду у природних екосистемах, вжиття додаткових заходів щодо недопущення зниження чисельності сил і засобів, призначених для охорони і захисту природних екосистем від пожеж;

- посилення контролю за узгодженням містобудівної проектної документації, в тому числі інженерно-технічних заходів цивільної оборони;

- забезпечення жорсткого контролю за переплануванням житла в багатоквартирних будинках;

- удосконалення контролю за дотриманням екологічних нормативів та посилення відповідальності за їх порушення;
 - реалізація спеціальних агрохімічних заходів, спрямованих на запобігання наднормативному надходженню радіонуклідів у продукцію сільського господарства;
 - організація розроблення та розміщення соціальної реклами, спрямованої на запобігання травмуванню та загибелі людей під час виникнення надзвичайної ситуації;
 - виконання заходів, передбачених Програмою забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року;
 - забезпечення протипожежного захисту об'єктів із масовим перебуванням громадян, незалежно від форми власності;
 - підвищення вибухопожежобезпеки місць зберігання військових засобів ураження;
 - забезпечення обов'язкового особистого страхування працівників аварійно-рятувальних підрозділів;
 - забезпечення врахування вимог пожежної безпеки при розробленні та затвердженні містобудівної документації з планування територій міст і селищ;
 - здійснення заходів, передбачених Програмою реабілітації територій, забруднених внаслідок військової діяльності на 2002 - 2015 роки, в тому числі від вибухонебезпечних предметів;
 - виконання заходів Державної цільової соціальної програми протимінної діяльності МНС України на 2009-2014 роки;
 - забезпечення техногенної і пожежної безпеки арсеналів, баз (складів) Збройних Сил, на яких зберігаються боєприпаси та вибухові речовини, уточнення розрахунків зон можливого ураження від вибухонебезпечних предметів, які там зберігаються;
 - приведення до відповідних норм безпечного розміщення об'єктів комерційного, торговельного і соціально-побутового призначення на станціях метрополітену та прилеглих до них підземних переходах;
 - вжиття заходів щодо вдосконалення системи спостереження за водогосподарською обстановкою, забезпечення потреб населення і галузей національної економіки водними ресурсами з раціональним регулюванням режимів роботи гідровузлів водосховищ Дніпровського каскаду, інших великих водосховищ комплексного призначення, особливо у весняно-літній період, з урахуванням можливого мінімального затоплення прилеглих територій та забезпечення інтересів основних водокористувачів;
 - забезпечення функціонування системи контролю якості поверхневих вод у місцях водозаборів комплексного і господарсько-питного призначення;
 - забезпечення ефективного використання науково-технічного потенціалу держави у вирішенні проблем прогнозування і попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру шляхом проведення наукових досліджень і прикладних робіт із питань цивільного захисту населення і територій;
 - здійснення перебудови та технічного переозброєння виробничого комплексу на основі впровадження новітніх наукових досягнень, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів, застосування відновлюваних джерел енергії, розв'язання проблем знешкодження і використання всіх видів відходів;
 - налагодження ефективного екологічного контролю за науково-дослідними роботами зі створенням об'єктів штучного походження, їх проектуванням, будівництвом та функціонуванням з метою управління техногенними навантаженнями, раціональним використанням природних ресурсів і розміщенням продуктивних сил;
 - удосконалення норм державної експертизи, ліцензування, нагляду і контролю в сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.
- У сфері удосконалення практичних заходів захисту населення від надзвичайних ситуацій:
- забезпечення безперервного функціонування та експлуатаційно-технічного обслуговування систем оповіщення керівного складу, органів управління цивільного захисту та населення;
 - створення державної диспетчерської служби екстреної допомоги населенню європейського зразка за єдиним телефонним номером 112;
 - створення автоматизованих систем контролю за станом техногенної безпеки потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки;
 - підтримання наявного фонду захисних споруд цивільної оборони у готовності до використання за призначенням та недопущення скорочення їх чисельності;
 - підготовка до проведення технічної інвентаризації захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) як об'єктів нерухомого майна;
 - планування та здійснення евакуаційних заходів для всіх категорій населення, яке проживає в населених пунктах, що знаходяться у зонах можливого затоплення, небезпечного радіоактивного забруднення та хімічного ураження, районах виникнення стихійного лиха (масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, паводків, підтоплень та інших геофізичних і гідрометеорологічних явищ з тяжкими наслідками), великих аварій, катастроф, інших надзвичайних ситуацій (у тому числі пов'язаних із

можливими терористичними проявами та воєнними діями);

- обладнання (ремонт, відновлення) систем протипожежного захисту у будинках підвищеної поверховості;

- підвищення ефективності захисту населення від небезпечних хімічних речовин, впровадження режимів радіаційного і хімічного захисту населення з використанням засобів колективного захисту у разі радіаційного або хімічного забруднення території;

- підвищення рівня промислової безпеки виконання небезпечних робіт та експлуатації устаткування підвищеної небезпеки під час поводження з вибуховими матеріалами і ведення вибухових робіт;

- виконання заходів Державної цільової програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху на 2009-2012 роки;

- організація та забезпечення заходів щодо санітарної охорони території країни від заносу та розповсюдження карантинних та екзотичних високонтагіозних інфекційних хвороб, у тому числі птишиного грипу;

- оперативне реагування на медико-санітарні наслідки надзвичайних ситуацій та їх мінімізація, своєчасне надання встановлених обсягів медичної допомоги постраждалому населенню, а також підтримання його санітарно-епідеміологічного благополуччя у зонах надзвичайних ситуацій;

- виконання заходів Загальнодержавної програми розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2011 року;

- реалізація заходів Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009-2015 роки;

- запобігання викидам і скидам забруднюючих речовин, особливо у сфері поводження з відходами;

- накопичення достатньої кількості сертифікованих контейнерів для транспортування та зберігання радіоактивних відходів з урахуванням динаміки їх надходження та необхідності реалізації запланованих проектів вилучення радіоактивних відходів з аварійних сховищ;

- вжиття заходів для зменшення кількості аварійного житлового фонду;

- забезпечення сталого функціонування систем життєзабезпечення та безаварійної експлуатації хвостового і шламового господарства;

- недопущення виникнення інфекційних захворювань внаслідок порушень вимог порядку водопостачання та водовідведення;

- розроблення Національної програми по забезпеченню епідемічного благополуччя населення України;

- забезпечення накопичення матеріальних резервів для ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків у обсягах відповідно до затвердженої номенклатури;

- створення, накопичення та зберігання медичних біологічних препаратів (вакцини, сироватки) для використання у разі ліквідації епідемічних ускладнень надзвичайних ситуацій;

- забезпечення надійного захисту сільськогосподарських рослин від ураження хворобами та шкідниками;

- забезпечення готовності органів управління і сил щодо охорони громадського порядку, безпеки дорожнього руху, охорони матеріальних та культурних цінностей, районів і осередків можливих аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій;

- забезпечення пріоритетного виконання робіт з попередження надзвичайних ситуацій на шахтах, екологічної безпеки вугледобувних регіонів при ліквідації шахт, повне виконання інженерних рішень і соціально-економічних заходів, передбачених проектами ліквідації шахт;

- здійснення утилізації застарілих, не визначених і не придатних до використання засобів захисту рослин, пестицидів та агрохімікатів;

- організація належного транспортного забезпечення ліквідації надзвичайних ситуацій та виконання евакуаційних заходів в особливий період з урахуванням коефіцієнтів технічної готовності транспортних одиниць;

- впровадження сучасних інженерно-технічних та інших заходів, спрямованих на підвищення стійкості функціонування об'єктів і систем життєзабезпечення;

- виконання робіт з оцінки технічного стану та продовження ресурсу будівельних конструкцій, будівель і споруд об'єктів підвищеної небезпеки;

- забезпечення постійного контролю за розвитком водогосподарської обстановки у передпаводковий період і період проходження паводка та весняного водопілля, а також за ходом виконання планових і термінових протипаводкових заходів;

- розроблення та введення в дію комплексної системи захисту від шкідливої дії снігових лавин, селевих потоків тощо;

- вжиття заходів щодо недопущення відключення об'єктів питного водопостачання та водовідведення від систем енерго-, газо-, теплопостачання;

- забезпечення безумовного дотримання режиму санітарно-захисних зон водозбору та режиму господарювання у прибережних захисних смугах і водоохоронних зонах річок, водойм і джерел водопостачання;

- забезпечення належного соціального захисту населення, що проживає на техногенно

уражених територіях, в тому числі критично підтоплених;

- удосконалення обов'язкового навчання керівників усіх рівнів з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, удосконалення міжгалузевої системи підвищення кваліфікації керівних і управлінських кадрів у сфері цивільного захисту;
- висвітлення стану природно-техногенної безпеки та захисту населення від надзвичайних ситуацій у засобах масової інформації всіх видів та рівнів та з використанням мережі Інтернет;
- удосконалення підготовки з основ безпеки життєдіяльності (ОБЖ), створення системи дистанційного навчання в галузі цивільного захисту, розроблення кваліфікаційних вимог до керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади усіх рівнів, посилення контролю за ходом навчання непрацюючого населення;
- відкриття нових спеціальностей професійного спрямування для підготовки магістрів за спеціальностями: "Цивільний захист", "Управління у сфері цивільного захисту", "Управління у сфері пожежної безпеки";
- здійснення міжнародної діяльності у сфері цивільного захисту у напрямку поширення набутого вітчизняного та використання зарубіжного досвіду, забезпечення повномасштабної інтеграції до європейських, інших міжнародних структур та участь у системі загальноєвропейської безпеки, підвищення міжнародного авторитету країни;
- реалізація положень Хіоської рамкової програми дій щодо створення потенціалу протидії стихійному лиху;
- забезпечення будівництва нового безпечного конфайнменту об'єкта "Укриття" та сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2) Чорнобильської АЕС у строки, передбачені відповідними контрактами на спорудження цих об'єктів;
- удосконалення функціонування державного реєстру осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- забезпечення лікувальних закладів, що постійно надають медичну допомогу постраждалому населенню внаслідок Чорнобильської катастрофи, ліками, реактивами, витратними матеріалами медичного призначення та сучасним лікувально-діагностичним обладнанням;
- вирішення питань забезпечення населених пунктів компактного проживання переселених із зон радіоактивного забруднення постраждалих громадян питною водою, надійним зв'язком і повною газифікацією тощо;
- забезпечення виконання Загальнодержавної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки.

Виконання протягом 2010 року вказаних завдань підвищить ефективність реалізації державної політики в сфері техногенної і природної безпеки, покращить діяльність органів державної влади в напрямку вирішення актуальних проблем щодо захисту населення, об'єктів і територій від небезпечних факторів різного характеру, зниження втрат від надзвичайних ситуацій, поліпшить якість необхідних управлінських рішень і забезпечить ефективне використання коштів державного бюджету, забезпечить необхідний рівень безпеки проживання громадян в умовах складної фінансово-економічної ситуації.